

Đề thi tiếng Anh liên tiếp có vấn đề : AI CHỊU TRÁCH NHIỆM?

NGUYỄN. Phan Hữu Hạnh

Thế là cuối cùng, tôi, cực chẳng đã, phải lên tiếng về đề thi môn Anh văn của Bộ: đề thi Tốt nghiệp PTTH và Tuyển sinh Đại học (Khối D). Thật tình tôi chẳng muốn bận tâm về điều này, vì thiết nghĩ các đề thi trong nhiều năm qua có những sai sót nhiều khi sơ đẳng đến mức khó ngờ. Thôi thì cho qua vậy và hy vọng tình hình sẽ sáng sủa. Đáng tiếc, nói như từ ngữ âm nhạc “crescendo”, mức độ sai phạm cứ tăng dần lên. Do vậy, tôi mới viết bài này.

Thử hỏi Cục Khảo thí có khi nào tự giám định chất lượng hoạt động bấy lâu nay của mình? Có bao giờ bỏ công rà soát lại những việc làm luôn gây tranh cãi, phức tạp hóa tình hình, phiền toái, rườm rà, bất hợp lý và đôi khi phản khoa học? Nếu có, ắt tình hình không như hiện nay. Rải rác trong các đề thi tiếng Anh để lộ những sai sót không thể tưởng tượng, cho thấy trình độ và kiến thức không vững vàng, nếu không nói là yếu kém, của cá nhân hoặc Hội đồng ra đề. Người ra đề không chịu tiếp thu, bắt chước có chọn lọc các mẫu đề thi trên thế giới, không theo những gì đã có sẵn được quốc tế công nhận và xác lập từ lâu (từ hơn nửa thế kỷ nay, và từ tổ chức Educational Testing Service – ETS, Đại học Princeton bang New Jersey – cái nôi sản sinh ra các mẫu đề thi Multiple Choice hay Objective Test, TOEFL và TOEIC). Ví dụ, khi hướng dẫn thí sinh thi Multiple Choice hay Objective Test, người ta dùng từ

“circle” (khoanh tròn) hay “cross” (gạch chéo) thì đề thi của Bộ từng dùng từ “cross out” (gạch bỏ, xóa bỏ). Đáp án đề thi Tuyển sinh Đại học năm 2004 và 2005 sai phần Ngữ âm và in sai, in thiếu câu. Nếu đáp án là pháp lệnh thì thật là tội nghiệp cho thí sinh (TS) nào làm đúng(!). Tại sao không chịu tra Từ điển Ngữ âm của Daniel Jones để tránh những lỗi không đáng có đó. Quả là quá chủ quan về kiến thức, tắc trách và không nghiêm túc. Đề thi Tốt nghiệp PTTH năm nay quá lộn xộn, trùng lặp, dài dòng ở phần hướng dẫn các mục. Chưa hết, đề thi Tuyển sinh môn Anh (Khối D) năm ngoái lại sai nghiêm trọng ở phần Ngữ âm. May là phần này ít. Làm gì có trọng âm chính (= nhấn âm – stress) trong từ chỉ có 2 âm tiết (2 vần). Nếu có thì trọng âm phụ đánh ở đâu nhỉ? Xin thưa những từ 2 vần chỉ có dấu trọng âm mà thôi. Trường hợp từ 3, 4, 5 âm tiết hoặc hơn (phần lớn là thuật ngữ y học, hóa học) mới có trọng âm hay trọng âm chính và phụ. Xin miễn bàn thêm.

Đã qua rồi ngày mà đề thi Tuyển sinh Cao đẳng và Đại học có phần bắt buộc và tự chọn dành cho TS phân ban và chưa phân ban. Nay đề thi trắc nghiệm khách quan (TNKQ) lại xuất hiện phần “Tự chọn” gây rắc rối cho thí sinh như chúng ta đã biết. Ngẫm xem thế giới có làm như vậy không? Lại một sáng tạo nữa chăng? Việc này đã gây tình trạng lúng túng, khó xử, gây

khó khăn phiền phức trong quá trình chấm. Có lẽ phải rút bài chấm tay. Thật khó hiểu.

Đề thi Cao đẳng ngày 17-7-2006, phần hướng dẫn các mục rất lủng củng, không thống nhất cách dùng từ, chấm câu, thiếu rõ phần biên tập (Cứ xem kỹ là khác thấy). Vậy, nên chăng Cục Khảo thí chú ý thêm khâu biên tập và đọc dò đề thi để tránh dùng từ sai, không thỏa đáng, sai quy trình đề thi và gọt tĩa bớt câu hướng dẫn. Có lẽ người duyệt đề không thấu hiểu hai từ “phương án” thường dùng trong trường hợp cụ thể nào. Đúng là sính “big talk” (đại ngôn). Người ta không viết “Chọn phương án A hoặc B, C, D” mà viết “Chọn A, B, C hoặc D” để hoàn thành câu. Theo tôi, nên có người cầm trích, thông thạo nhiều mặt về thi trắc nghiệm, chịu trách nhiệm xem lại lần cuối toàn bộ đề thi TNKQ trước khi quyết định đưa in chính thức.

Tôi cũng xin mạn phép góp ý đề thi sau này không nên dùng từ dài, khó; câu cú nên ngắn để giảm số trang, tiết kiệm giấy mực, công in và gấp bấm đề thi. Và, điều quan trọng hơn là tránh gây cho TS bị “khó” vì sức ép của số lượng trang nhiều, chữ dày đặc, đen một khối như vải the thâm. Nên đưa vào đề phần danh từ số ít, số nhiều, thì quá khứ của động từ bất quy tắc; phần NGỮ ÂM nên đa dạng và nhiều hơn gồm trọng âm, cách phát âm của từ, của đuôi “ED” ở động từ theo quy tắc thì quá khứ, của đuôi “S” ở danh từ số nhiều, ở từ có dạng số nhiều v.v.

Đây là những phần trong chương trình phổ thông.

Cuối cùng, đề nên gồm các phần chính rạch ròi sau:

PHẦN 1: NGỮ ÂM;

PHẦN 2: A- TỪ VỰNG và B- NGỮ PHÁP;

PHẦN 3: ĐỌC HIỂU;

PHẦN 4: CHỌN CÂU ĐÚNG (NHẤT).

Nhân đây, xin mạo muội có đôi lời nhận xét đề thi Tuyển sinh Đại học năm 2006: Đề thi TNKQ nói riêng và đề thi TN nói chung không bao giờ nhằm kiểm tra kỹ năng viết, khả năng sử dụng của TS, mà chỉ kiểm tra, đánh giá khả năng gợi nhớ và nhận biết nhanh. Mọi thứ đã “dọn” sẵn, TS chỉ việc chọn từ/cụm từ hoặc câu thích hợp hay đúng nhất (chứ không phải câu tốt nhất). Về kỹ năng viết mà nói, bản thân nó đòi hỏi rất nhiều tri thức hỗ trợ, cụ thể là vốn từ vựng (không nhất thiết phải có vốn từ rộng), ngữ pháp cấp độ càng cao càng tốt, cách kết hợp từ trong tiếng Anh (English collocation), từ nguyên (etymology), kiến thức chung (general knowledge), văn hóa (culture), trình độ tiếng mẹ đẻ (để chuyển ngữ) v.v.. Còn muốn đánh giá khả năng viết đâu chỉ căn cứ ở quy mô một câu hay một đoạn văn (paragraph) mà là tiểu luận (essay). Do đó, nên có một bộ cục hợp lý để TNKQ thể hiện được đúng sức mạnh của mình; và không làm cùn đi hoặc thui chột dần khả năng viết đối các với thí sinh mà tiếng Anh không phải là tiếng mẹ đẻ.

NGŨT. Phan Hữu Hạnh

Giảng viên thỉnh giảng Khoa Ngoại ngữ